

SGK açısından göç ve sağlık

Dr. Orhan Koç

1966 yılında Gümüşhane'de doğdu. İlkokulu Arpalı Köyünde, orta ve lise tahsilini Bursa'da tamamladı. 1992'de Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde tıp eğitimini, 2004'te Çocuk Cerrahisi Uzmanlığını tamamladı. Ordu, Aydın ve Ankara'da hekimlik ve hastane yöneticiliği yaptı. 2009 yılında Sağlık Bakanlığında göreve başladı; Personel Genel Müdür Yardımcılığı, Tedavi Hizmetleri Genel Müdür Yardımcılığı, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Finans Hizmetleri Başkan Yardımcılığı görevlerinde bulundu. Evli ve üç çocuk babası olan Dr. Koç, halen Sosyal Güvenlik Kurumu Başkan Yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

ç karışıklıklar başlamadan önce 20 milyon civarında bir nüfusa sahip olan Suriye'de bugün yaklaşık 13 milyondan fazla kişi acil insani yardıma ihtiyaç duymaktadır. Bu süreçte yaklaşık 12 milyonu aşkın Suriyeli evini terk etmek zorunda kalmış, 4,8 milyonu aşkın Suriyeli de kurtuluşu komşu ülkelere sığınmakta bulmuştur. Türkiye, uyguladığı "Açık Kapı Politikası" çerçevesinde giriş yapan hiçbir Suriyeliyi geri göndermemiş, onlara "Geçici Koruma Statüsü" vermiştir. Türkiye, 3 milyona yakın Suriyeli sığınmacıyı misafir etmektedir. Suriyeli misafirlerimizin 260 binden fazlası

Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın (AFAD) 10 ilde kurduğu ve yönettiği 26 barınma merkezinde yaşamaktadır. Suriyeli misafirlerimizin tüm ihtiyaçları, AFAD'ın koordinasyonunda; İçişleri, Dışişleri, Sağlık, Milli Eğitim, Gıda Tarım ve Hayvancılık, Ulaştırma ve Maliye Bakanlıkları, Genelkurmay Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Gümrük Müsteşarlığı ve Kızılay'ın ortak çalışmalarıyla yürütülmektedir.

Mart 2012 tarihinde AFAD koordinasyonunda, Bakanlık, kurum ve kuruluşların katkılarıyla "Türkiye'ye Toplu Sığınma

Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge" hazırlanmıştır.

Suriye'den ülkemize yönelik nüfus hareketlerinin artması ve söz konusu kişilerin büyükşehirlerimiz başta olmak üzere tüm illerimize yayılması nedeniyle ortaya çıkan sağlık sorunlarının çözülmesi amacıyla AFAD tarafından 09.09.2013 tarih ve 12816 sayılı 2013/8 genelge yayımlanmış ve ülkemizdeki Suriyelilerin tüm giderleri ücretsiz hale getirilmiştir (1).

22.10.2014 tarih ve 29153 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği Geçici 1 maddesi ile ülkemizde 28.04.2011 tarihinden itibaren geçici koruma bulma amacıyla gelen Suriyeliler "geçici koruma" statüsüne alınmıştır (2).

12.10.2015 tarih ve 2015/8 sayılı Geçici Koruma Altındaki Yabancılara İlişkin Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi konulu Genelge ile 15.10.2015 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geçici koruma altındaki yabancılara verilecek sağlık hizmetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi için bu hizmetlerin koordinasyonu Sağlık Bakanlığı işbirliğinde AFAD'a verilmiştir.

Geçici koruma altındaki yabancıların karşılanabilen tedavi hizmetleri AFAD ile Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 01.07.2015 tarihinde yürürlüğe giren "Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Tablo 1: Geçici Koruma Altındaki Yabancılar İlişkin Reçete İstatistikleri

Dönem	Teslim Tarihi	Fatura Veren Eczane Sayısı	Reçete Sayısı	Fatura Veren İl Sayısı	Toplam Fatura Tutarı
Ekim 15	01-16.11.2015	1.148	81.800	41	2.889.892 TL
Kasım 15	01-15.12.2015	2.089	300.734	52	10.241.939 TL
Aralık 15	01-15.01.2016	2.467	407.638	66	13.312.945 TL
Ocak 16	01-15.02.2016	2.877	442.002	68	14.626.806 TL
Mart 16	01-15.04.2016	2897	500.875	68	17.862.124 TL

Tablo 2: Aralık 2015-Ocak 2016-Şubat 2016 Reçetelerinin İllere Dağılım Tablosu (4)

İncelenecek Dönemi	Suriye Reçete Dağıtımı Yapılacak İller	İncelenecek Reçetesi Olan İl Sayısı	İncelenecek Reçete Sayısı	Gönderilen Reçete Sayısı	Gönderilen Kutu Sayısı
Aralık 15	Adana SSGM	Adana + Bursa + Elazığ + Hatay	87.000	84093	617
Aralık 15	Samsun SSGM	Samsun + Şanlıurfa	70.000	70151	311
Aralık 15	İzmir SSGM	60 il	260.000	244935	1964
Ocak 16	Bursa SSGM	Bursa + Adana + Osmaniye	54.000	54975	424
Ocak 16	Eskişehir SSGM	Eskişehir + Şanlıurfa	76.000	77238	329
Ocak 16	Kocaeli SSGM	Kocaeli + Elazığ + Hatay + Siirt	50.000	50058	367
Ocak 16	İstanbul SSGM	59 il	260.000	259731	2273
Şubat 16	Kayseri SSGM	Kayseri + Adıyaman + İstanbul	50.000	51258	450
Şubat 16	Konya SSGM	Konya + Hatay + Osmaniye	67.000	68982	471
Şubat 16	Ankara SSGM	62 il	325.000	330567	2318
			1.299.000	961421	7206

ile Sağlık Bakanlığı arasında Götürü Bedel Üzerinden Sağlık Hizmeti Alım Protokolü" hükümleri doğrultusunda verilecek olup; tedavi giderleri protokolde belirlenen götürü bedel üzerinden AFAD tarafından afet ve acil durum faaliyetleri ödeneğinden Sağlık Bakanlığına ödenek aktarmak suretiyle karşılanır (3).

Geçici koruma altındaki yabancıların karşılanabilen ilaç giderlerinin Sağlık Uygulama Tebliği'ne uygun olarak karşılanması için düzenlenen elektronik/manuel reçeteler Sosyal Güvenlik Kurumu ile anlaşması bulunan eczanelerce kabul edilerek SGK bilgi işlem sistemine (MEDULA) kaydedilir.

Her ayın birinci günü ila son günü arasında SGK ile anlaşması bulunan eczaneler tarafından karşılanan reçetelere ilişkin eczanenin ticari faaliyeti sürdürdüğü il valiliği adına düzenlenen fatura ve eki belgeler, takip eden ayın birinci gününden on beşinci gününe kadar süre içinde incelenmek üzere SGK tarafından belirlenen Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü/Sağlık Sosyal Güvenlik

Merkezi'ne gönderilir.

Söz konusu reçeteler inceleme birimleri tarafından fatura teslim tarihinden itibaren 90 (doksan) gün içerisinde incelenir. İncelenmesi tamamlanmış ve itirazları değerlendirilmiş olan fatura tutarlarının tamamı eczanenin ticari faaliyetlerini sürdürdüğü il valilikleri acil yardım harcama komisyonu tarafından yedi gün içerisinde ödenir.

13.10.2015 tarihli Kurumumuz duyurusu ile Türkiye geneli reçetelerin Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne teslim edileceği duyurularak, reçete kontrolleri için de yine Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü görevlendirilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde geçici koruma altındaki yabancıların reçete istatistiklerine bakıldığında her geçen gün reçete sayılarının ve fatura tutarlarının arttığı görülmektedir (4).

Halen uygulamada devam ettiği gibi 27.04.2016 tarih ve 2464844 sayılı Makam Olur'u ile geçici koruma altındaki

yabancılar ait fatura ve eki belgelerin iller bazında hangi İl Müdürlüklerine teslim edileceği yeniden düzenlenmiştir.

Geçici koruma altına alınmış olan Suriyeli göçmenlerin, belirli bir standartta çalışabilmeleri ve kaçak çalışmalarının önüne geçilerek iş piyasasındaki düzeni sağlamak amacıyla, Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik 15.01.2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu şekilde çalışma izni alma süreçleri düzenlenerek, hangi şartlar altında çalışabilecekleri/çalıştırılabilecekleri ve çalışırken de haklarını elde edebilmeleri yönünde önemli adımlar atılmıştır.

Yeni düzenlemeyle kolaylaşan çalışma izni alma sürecinde başvurular geçici koruma kayıt tarihinden altı ay sonra Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yapılabilecektir. Yapılan düzenlemeyle, geçici koruma sağlanan göçmenlere en az asgari ücret düzeyinde ödeme yapılacak, asgari ücretin altında ücret ödemesi yapılamayacaktır. Ülkesinde eğitim sağlık gibi bazı alanlarda meslek sahibi olanların ülkemizde bu meslekleri icra edebilmeleri açısından çalışma izni alınabilmesi için ön izin belgesinin de alınması gerekecek, bunlar için ilgili bakanlıklardan ön izin alınma şartı bulunmaktadır. Mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışacaklar için çalışma izni muafiyetini buldukları ilde Valiliğe başvurarak almaları gerekmektedir.

Ülkemizde yoğun şekilde bulunan göçmenlerin istihdam edilmeleri yönünde düzenleme yapılırken, mevcut istihdam yapısının olumsuz etkilenmemesi için iç dengelerde gözetilerek, geçici koruma sağlanan yabancılar illere ve sektörlerle göre kota uygulaması getirilmiştir. İşyerinde, geçici koruma sağlanan yabancı olup da çalışma izni alanların sayısı, Türk vatandaşı sayısının %10'unu geçemez, çalışan sayısı ondan daha az olan işyerlerinde ise bir geçici koruma sağlanan kişi çalışabilecektir (5).

Kaynaklar

1) <https://www.afad.gov.tr/TR/icerikDetay1.aspx?ID=16&icerikID=747> (Erişim Tarihi: 03.07.2016)

2) 22.10.2014 Tarih ve 29153 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan 13.01.2014 Tarih ve 2017/6883 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Geçici Koruma Yönetmeliği.

3) Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile Sağlık Bakanlığı Arasında Götürü Bedel Üzerinden Sağlık Hizmeti Alım Protokolü

4) SGK MEDULA Sistemi Verileri.

5) 15.01.2016 tarih ve 29594 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanarak Yürürlüğe Giren 2016/8375 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekindeki Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik